

Vehkaoja ym.: Lakialoite laiksi sairausvakuutuslain 19 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

Aloitteessa ehdotetaan, että sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa voitaisiin harkinnan mukaisena maksaa myös yli 300 päivää esimerkiksi tapauksissa, joissa työeläkepäätös on tekeillä.

Sairauspäivärahaa voidaan maksaa nykyisen lain mukaan enintään sen kuukauden loppuun, jonka aikana 300 päivärahan maksupäivää tulee täyteen. Säännös on ehdoton. Noin joka kolmas työkyvyttömyyseläke alkaa vasta sen jälkeen, kun päiväraha on ehtinyt lakata. Vähintään kahden kuukauden mittainen katkos syntyy noin joka viidennessä tapauksessa. Osuus on pysynyt suhteellisen vakiona huolimatta siitä, että eläkkeen hakemismenettelyä on kehitetty.

Useissa tapauksissa päivärahaa on ollut katkonainen, eikä työkyvyn kunnollinen arviointi ole ollut mahdollista. Henkilö ei ehkä itsekään ole tehnyt ratkaisujaan suhteessa omaan työkykyynsä, ja työnteon jatkamisen onnistuminen on epäselvää. Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyminen olisi joissakin tapauksissa vältettävissä, jos sairauspäivärahaa voitaisiin yksittäistapauksissa maksaa harkinnan mukaan yli 300 päivältä, kuten esimerkiksi Ruotsin järjestelmässä on mahdollista menetellä. Tällainen jousto olisi tarpeellista myös silloin, kun hakija lähetetään aikaa vieviin työkyvyn arviointia koskeviin lisätutkimuksiin.

Jos päiväraha on lakannut, eläkkeen odotusajalta henkilöllä on yleensä oikeus toimeentulotukeen. Käytännössä sitä on maksettu odotettavissa olevaa eläkettä vastaan. Tarkoituksenmukaisempaa olisi kuitenkin maksaa odotusajalta harkinnanvaraisin ehdoin edelleen sairauspäivärahaa, kunnes eläkkeen maksaminen voi alkaa tai hakemukseen on annettu hylkäävä päätös.

Kun sairauspäivärahan saaja hakee työkyvyttömyyseläkettä, kansaneläkelaitos on jo kerran tai useampaan otteeseen todennut hänet työkyvyttömäksi. Eläkehakemuksen vastaanottovaiheessa olisi mahdollista todeta, ettei hakemus ole

selvästi vailla perusteita. Jos hakija osoitetaan lisätutkimuksiin, tämä on jo sinällään kannanotto siihen, että hakemukselle on asiallisia perusteita. Näin ollen käytännössä ei juuri syntyisi tilanteita, jolloin sairauspäivärahan maksamista eläkkeen käsittelyajalta voitaisiin käyttää väärin.

Sairauspäivärahaa voitaisiin maksaa yli 300 päivää ylittävältä ajalta alemman tason mukaan. Normaalin sairauspäivärahan nettomäärä on keskeisillä tuloalueilla kansaneläkkeen ja työeläkkeen yhdessä muodostamaa tasoa korkeampi, eikä järjestely saisi johtaa siihen, että työkyvyttömyyseläkkeitä — taloudellisesti parempaan tulokseen tähdäten — haettaisiin nykyistä myöhemmin. Eräs vaihtoehto olisi se, että nykyisen enimmäisodotusajan jälkeisen päivärahan taso määriteltäisiin niin, että se vastaisi enintään täysimääräistä kansaneläkettä. Näin ennakoitaisiin vähimmäiseläketurvan tasoa.

Työkyvyttömyys ratkaistaisiin viime kädessä eläkejärjestelmissä, eikä sairauspäivärahan edelleenmaksamiseksi yli 300 päivän ajalta edellytetäisi eläkeoikeuteen sitovasti vaikuttavaa kannanottoa työkykyasiassa. Päivärahan maksaminen odotusajalta ei muuttaisi työeläkelain tai kansaneläkelain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen alkamisaikaa. Samalta ajalta päivärahan kanssa maksettu eläke suoritettaisiin sairausvakuutusrahastoon, kuten nykyisin menetellään, kun päivärahaoikeus jatkuu ensisijaisuusajan jälkeen ja samalle ajalle tulee myönnettyksi työeläke.

Regressimenettelyn huomioon ottaen ratkaisusta ei aiheutuisi merkittäviä lisäkustannuksia sairausvakuutusjärjestelmälle. Päivärahaa tulisi vuosittain maksetuksi arviolta runsaat 40 miljoonaa markkaa nykyistä enemmän. Tästä runsaat 5 miljoonaa markkaa koskisi tapauksia, jolloin eläkehakemus lopulta tulee hylätyksi. Kun päivärahaa maksettaisiin harkinnanvaraisena ja selvästi perusteettomat tilanteet pyrittäisiin karsimaan, päivärahaa ei yleensä tällöin perittäisi ta-

kaisin. Tästä runsaan 5 miljoonan markan kustannuserästä osa jäisi korottamaan päiväraha-kustannuksia, mutta toimeentulotukimenot pienenisivät jonkin verran.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että Eduskunta hyväksyisi seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

sairausvakuutuslain 19 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/63) 19 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on 26 päivänä kesäkuuta 1981 annetussa laissa (471/81), seuraavasti:

19 §

Päivärahaa suoritetaan enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jota seuraavan kuukauden aikana päivärahan suorituspäivien luku nousi 300 päivään. Mainittua enimmäisaikaa laskehtaessa otetaan myös aikaisemmat suorituspäivät huomioon kahden viimeisen vuoden ajalta välittömästi ennen sellaisen työkyvyttömyyden alkamista, jonka perusteella suoritettavaan päivärahaan sovelletaan 1 momentissa tarkoitettua omavastuu-aikaa. Päiväraha voidaan harkinnan-

varaisin ehdoin maksaa myös yli 300 päivää ylittävältä ajalta. Yli 300 päivää ylittävältä ajalta maksettavan päivärahan taso voi kuitenkin vastata enintään kansaneläkelain (347/56) mukaista täysimääräistä kansaneläkettä. Enimmäisodotusajan jälkeisen päivärahan harkinnanvaraisista myöntämisperusteista ja määrästä säädetään tarkemmin asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Helsingissä 13 päivänä syyskuuta 1995

Marjatta Vehkaoja
Pirkko Peltomo
Marja-Leena Viljamaa
Säde Tahvanainen
Kalevi Olin

Reijo Lindroos
Johannes Koskinen
Jukka Gustafsson
Reino Paasilinna
Sinikka Hurskainen

Tapio Karjalainen
Klaus Hellberg
Esa Lahtela
Maija Rask
Erkki J. Partanen